

Што вода однесла, уж не верне

Без воды собі не знаме представити живот на тій землі, но тота животодарна сила нас знать і порядні заскочіти і принести зо собов страх, біду і нещастя. О тім нас пересвідчила не так давно, кедь скоро половина людей на Словеньску выстрашені позерала під ноги во воді і до захмареного неба. З величезным страхом переживали нещастны юловы потопа, котры не же не обышли ани нашы русиньскы села, але як кебы ся густа лія хотіла праві на наших людях і їх маєтках найвеце вышаліти. Велика вода затопила до штрадцять сел і міст, взяла два молоды людьскы животы, затопила хыжы, пивніці, мосты, дороги, електрицькы стовпы – єдным словом, перервала і так не легкий живот наших людей на выході републіки. О тісячрічній воді бісідують люде в русиньскых селах, главні в Чірчу, Кружльові, Лукові, Лівові, Лівовській Гуті, Койшові, Словінках і інде.

Вічны шкоды на животах і псіхіці людей

На першый погляд спокійны потічки по наших селах ся нараз змінили на збіснїтых обрив, котры зо собов брали вшытко, што їм пришло до драгы. В доджу люде захраньовали свої маєтки, раховали шкоды, котры подля першых одгадів в найгірше пошкоджених селах як Кружльов, Луков і Чірч ішли до десятков мільйонів корун. Тяжкы машины, котры мали воду скротити, приходили нескоро і было їх мало. „Де є тота техніка?“ кричав на премєра влады Р. Фіца і міністра внутра Р. Калиняка в середу вночі (23. юла 2008) назлощений Чірчан, кедь міцный навал нечekanой воды забив двоє людей – 33-річну Андрею і єй 41-річного брата Славоміра Гернатовых. „Дівка нас мала старых доховати, уж

▲ Так вызерало в наших селах в часі потопы.

нас доховала...” гварить смутным тряслывым голосом 72-річний Михал Гернат, отець днесь уж небогих своїх двоє дітей. У тоту нещастну середу нич не наслідчовало тому, жебы ся мало стати дашто незвычайне. Ляло уж пару днів, вода в частково зрегулованій Чірчанці текла кус вышше, але не вызерала на нич страшне. Но нараз як кебы ся на

недалекім верьху Мінчол розторгли хмары і вода зачала шаліти, украйовати з берегів, брати лавкы... І Славко Гернат позерав, што ся робить, кедь вода текла уж поза його загороду. Збачів, як на другім березі вода одкроює з берега, над котрым стояв дом його родичів.

Недалеко в убочі стояла і його марінготка, з котрой собі хотів зробити утулок, як піде на польовачку. Раз-два наштатовав свій трактор і перешов через поток. З родичовского дому ку ньому прибігла сестра і камарат, жебы му помогли з припинаньом марінготки ку трактору. Потім вшыткы троє сіли до кабіны трактора, котрый їх мав захранити перед тогды уж силнішим доджом. Н тото вшытко позерали і родичі – Марія і Михал Гернатовы з Андрейкіныма дітма. Никому, хто на тото нещастя позерав, не шло до головы, де ся нараз взяла така сила воды,

В часі одбываня акції ДНІ РУСИНСЬКИХ ТРАДИЦІЙ в КАМЮНЦІ (9. август 2008) ся вызбєрало вышше 13 тисяч корун на підпору чірчаньской трагедії в часі потопы.

котра зачала брати зо собов трактор. Вшыткы троє выскочіли з трактора до воды. Славко так нещастні, же ся занурив. Андрею му хотіла допомогти, але вода была силніша і стягла єй. Выцвіченый поліцайт Славко ся на кус вынурив і ішов на поміч сестрі. „Де там ідеш!“ кричав на нього отець, але уж го не было... Дакотры выстрашені люде позерали на властны очі на неуспішний бой о живот своїх родаків, котрых вода зо своїх клепет выпустила аж о порядний кілометр ниже – обторганых, добитых і мертвых. Не тримало то довго... Но родина мертвых, родичі, Андрейкін муж Янко, їх діти Софія (9) і Вілко (1), Славкова жена Данка, їх діти Самко (12) і Соня (11), але і цілый Чірч ся з того так скоро не спамятають. Стихла розбурена Чірчанка, но охабила по собі незабытний апокаліптічний образ страху і безвладя зо

силы розбішеного водяного тїтана.

Страшену ситуацію переживали і жителі

Лукова, де при захрані помагала і сама

старостка Й. Крамарова. В тім критічнім часі была порядні напалена на кризовый штаб: „Кедь там заволам, все лем засідають”. З їх осады мусили евакуувати двасто Ромів. Зо страхом о стріху над головами і свої животы бойовав і Ярослав Карафа, отець трьох дівчат. Зо середы на четверь не міг зажмурити очі. Вода му підмывала недавно поставлений дом. „Вода ся обернула зо свого корыта на мій пляц. Взяла нам пліт і бранку, водо- ► с. 2

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

► с. 1

водну припойку, жумпу і електроприпойку з годинами. Ани не знам кілько єм мав одобротой електрины” – повів Я. Карафа. Мав красну загороду, посажены великы смереки, єдлі, але уж їх ніт... Но є щастливый, же му холем хыжа остала.

До Лівова і Лівовской Гуты ся уж ніхто не міг достати, лем вертульником ці транспортером, не дало ся ани телефоновати. „Жыє там моя мати, мать сімдесять пять років, є сама” – гварить Емілія Мікітова. В Пілярова бывала в маленькій деревняній хыжці недалеко потока, котрый ей взяв цілу підлогу і з набитком. Хоць уж была одрізана од світа од своей хыжки ся не хотіла ани гнути. Ховать пацята, заяців, куркы...

Довгы неперестанны доджі змінили і потічок Солочінець в

Кружльові на порядного водяного силака. Село остало без електрики, плин, питной воды. Вода зничіла каналізацію, затопила чістічку, взяла мосты, роздерла драгу і одрізала од світа людей на другім березі і в далшых селах, в Боґлярці і в Крижах. Першы тяжкы механізмы пришли аж в четверть...

На порядный водяный живел ся у нещастну юлову середу (23. 7. 2008) змінив і потік у Словінках. Затопив дома, загороды, мосты, лавкы. Дакотры старшы і безвладны люде не могли выйти ани на двір. Родина Янка Гудака жыє в Словінках тридцять років, но таке дашто не памятають, жебы їм в літній кухні плавав набиток в півметровій воді. 82-річну Анну Пацову вынесли з підмываючого дому сусіды ку собі. „Барз ся бояла. Єм скламана з приступу села. Сьме одказаны лем самы

▲ Погріб Андреї і Славка Гернатовых в Чірчу окрем чірчаньского о. Поповця (другый справа) пришли одправляти і інші священники.

на себе. Кебы сьме ей не помогли, што бы ся з ньов стало?” – просить ся А. Бадейова, родачка зо Словінок, котра пришла до свого родного села з Чех.

Гварить ся, же вода є вічне жрідло нашого живота. То є

правда, але вода мать і другу тварь. Про наших людей, котры найвеце потерпили потопами суть то і вічны шкоды на животах і псіхіці. Бо што вода однесла, уж не верне...

А. К.

Споминаня на єпіскопа

Стрітнути чоловіка святого живота є великов милостьов. Таки люде жыли і суть меджі нами доньсь. Єдным з великих прикладів був чоловік молитвы і віры, блаженный священномученик П. П. Ґойдіч, ЧСВВ, котрого 120 років од народжіння і 48 років од мученицькой смерти в леополдовскім арешті сьме собі недавно припомянули в його родных Руських Пеклянах і в Краснобрідьскім монастырю отців Василіянів.

катсова, роджена Ґойдічова была сестерницьов о. П. П. Ґойдіча. Ёй муж Др. Такатс був в Ужгороді за Ракусько-Угорьска кральовським радцьом. По взникну Чесько-словеньской републіки пришла бабка з дівков Еленков, уж як вдова, ку своїй сестрі Олґі на Домашу. Мою бабку мав єпіскоп у великій любви. Все, кедь владыка пришов ку мигалівським редемпторістам, наперед пришов поздравили свою сестерницю Іренку. Я і мій

▲ На владыку П. П. Ґойдіча споминають 82-річна Гелена Моравчікова з Мигальовець.

На стрітнута з особов владыки Павла споминають дньсь уж 82-річна Гелена Моравчікова з Мигальовець. „Моя бабка Ірена Та-

брат сьме были 10 і 12-річны. Додньсь памятам, як мамка прятала і поучала нас, же маме поціловати єпіскопови перстін а я

фурт ціловала його ніжну руку. Часто приходив з отцьом Методієм Трчком, де їх на столі чекала кава і домашній колач. Хто був в його близкості, тот познать його оправдиве велике сердце, любов його души. Його погласканя во мі викликало якесь тепле і приємне чутя на душі. Моя послідня стріча з отцьом Павлом была в часі евакуації, коли нам по бомбардуваню Пряшова написав письмо, в котрім ся просив, ці бы могла його мамка і сестра прити ку нам до Ружомберку, де сьме в тім часі были евакуованы. Мій муж був в тім часі дохторьом в Рибарполі. В Ружомберку были з нами і бабка Іренка і родичі з Мигальовець.

В януарі 1950 єм пришла на навщіву до Мигальовець ку мамі, де єм ся готовила на пород. Єдного дня пришов наглі ку отцям редемпторістам владыка Ґойдіч і навщівив і нас. Як кебы-м го мала перед очами і дньсь – мав облечений сивый кабат з чорнов кукушынов. Кедь єм му повіла, же ня чекать пород, єпіскоп Павел ся ня опросив, ці хочу дівчатко, бо шістьрічного Палька уж єм мала. Вtedy єм повіла, же бы єм хотіла Вероніку. Він одповів: „Благославляю тї ей, бо потім уж то не буде можне...” Я вtedy не розуміла смыслу тых слів, аж по часі, як зачало переслїдованя і арештованя єпіскопа Павла, єм на то пришла, же він уж тогды знав,

што го чекать і же то было його послідне благословіння про мене і Вероніку, котра ся досправды народила.

З маминой бісіды памятам, як гварила, же єпіскоп спить на дошці як аскета а же його тайомник на його просьбу все купив баличок помаранчів і роздавав їх дітям по місті Пряшові. Єпіскоп ішов за ним, мило ся усміхав і мав велику радість. Каждый, хто познав отця Павла, облюбив собі його сердечность, скромность, терпезливу побожность но найвеце любов його сердца.

Раз сьме были з бабков Іренков в Леополдові, не памятам в котрім році хотіли сьме навщівити нашого стрыка о. Павла. Споминам на страшный леополдовський арешт. Но за отцьом Павлом нас не пустили. Нескорше єм ся в Бошаці зышла з нотарьом Бундом, котрый був запертый і познав о. Павла. Много мі розповідав о прикладнім животі єпіскопа, як ся там старав о умираючих, як го мучили а він то все терпезливо знашав.”

Єпіскоп Ґойдіч був і в наших сердцах навькі остане святым. Великость його особы спочивать у природній скромности, у великій любви ку Богу і своему русиньскому народу, який носив у сердці на першім місці.

З розповіді Г. Моравчіковой записав Т. М. Бабяк

КЛЕНОВА СВЯТИЛА 460. РОКІВ ЁСТВОВАНЯ

Ославы 460. річницї села Кленова, котры были 27. юла 2008 під покровительством председа НР СР Роберта Фіца, зачали дообіда дяковныма богослужбами в обох храмах. Одбыв ся і фотбаловый турнай о ціну старосты села. О 10-ій години в салі сельского уряду привитав цінных гостів староста Душан Гірча приговором, в котрім розповів участникам о історії Кленовы.

Першый писомный документ о селі з 1548 року є споєный з платінюм дані підданных Гуменському панству Друґетовців, котры были властниками села Кленова. Подля істориків суть предпослади, же село є старше о ціле а може і два сторіча. Село выникло на тзв. шолтыскім праві як тіпічне потічне село. Послїднім землепаном і властником села був ґроф Гадік-Баркоці. З добовых матеріалів, котры суть в сучастности к діспозіції, была за основу сучасных сельских сімболов взята печать з 1787 року, то є златый деревяный клат, в котрім є выражений стріберный клин, вліво стріберный молоток на довгій ручці, а під тым вшиткым два златы одклонены кленовы листы із прекриженима стонками, з чого властні взышла і назва села Кленова. Далє є то фрагмент мапы з 1869 року і список мен жителів села, котры ся нашли в Крайніскім музею в Будапешті. Уж в 1869 році жыло в селі у 85-тых домах 605 жителів. Село мало фару, школу, каштель з гаєнков, млин, кузню, корчму і сельского пастыря. З визнамых людей з пописным ціслом 53 жыла нетер Александра Духновіча – Катари-

на Кочановска, роджена Павловичова з роду Волошина, котрый був першый председа Народной рады Підкарпатьской Русі. Тота vznikла в Ужгороді по розпаді Ракуско-Угорьской монархії, за тзв. першой републіки, котра ся мала складати з автономных частей Чеська, Словеньска і Підкарпатьской Русі.

Далшов визнамов особов был піп або скорє писатель, народный діятель пан Мітрек, котрый як першый выпрацьовав Русинсько-мадарьскый словник, респ. мадарьско-русиньскый, котрый был пізніше рекомендованый як заклад про кодифікацію русиньского языка.

По выступі старосты представителі самосправы уділили честны жытельства села Кленова: ПгДр. Янови Юдови, ЦСц., котрый в минулости робив на пості вельвысланця ЧССР в Мароцькім кральовстві а нескорше на функції ґенералного тайомника Чсл. Комісії про сполупрацу з УНЕСКОМ, Доц. МУДр. Михалови Штенюви, ЦСц., узнаваному одборникови в области ортопедії, котрый од 1997 року робив як предноста ІІ. Ортопедічної клініки ЛФ УК в НсП Ружінов у Братіславі а і по одході до пензії продовжує в своїй професії, є і председом Здружїня інтеліґенції Русинів Словеньска і Проф. МУДр. Юрійови Штенюви, ЦСц., неврохірурги, предностови Неврологічної клініки ЛФ УК Шпыталью академіка Дерера на Крамарах в Братіславі, главному одборникови Міністерства здравотництва СР і віцепрезідентови Европской асоціації неврологічных сполочностей. Были уділены

дяковны письма і памятни плакеты духовным отцям Мґр. Янови Білоруському і Мґр. Любомірови Караффови.

Ославы юбілея продовжовали пообіди, де на сцені по заспіванню першой співанкы домашньов Кленовчанков і короткім выступі старосты было святочне передання дяковных писем і памятных плакет Кленовой з нагоды ей 460-ого юбілея цінным гостям: діректорови ПСК і посланцьови НР СР Инж. Станіславови Кубанекови, посланцьови НР СР Мґр. М. Лукшови, честне жытельство села выше споминаным панам – Я. Юдови і братам Штенювым, РСДр. Васильови Ґавулови, предностови Обводного уряду в Гуменнім, Владімірови Противнякови, председови Русиньской оброды на Словеньску, Іванови Лабови, предсдови СРУСР, Инж. Йозефови Ґайдошови, председови ЗМОС Сниньского регіону, Инж. Стефанови Мільовчікови, пріматорови Снины, Михалови Іванцови, членови Рады СРУСР, Мґр. Васильови Демкови, председови справной рады Н. О. Родаці.

Потім з приговором выступив діректор уряду ПСК Станіслав Кубанек, а за оціненых із словом подякы Проф. Михал Штеню, председа ЗІРС а наконєць і Владімір Противняк, председа РОС, котрый ся притомным пригварив словами: „Важений пан староста, дороги оцінены честны жителі, милы гості, дамы, панове. Сердечні вам благожелам ку 460. юбілею села Кленова. Русиньскы села учуплены в Карпатах із земличков, котра тяжко жывила наших людей, но жылот їх научів

твердо робити нелем на землі а і на собі самых. Не бояли ся ниякой работы, учіти ся, зробити вещь про себе і свій народ. Такыма людми суть родаці оцінены честным жытельством села Кленова – Доц. Михал Штеню, предноста ортопедічної клініки в Братіславі і Проф. Юрій Штеню, неврохірург, предноста неврологічної клініки, ПгДр. Ян Юда, бывшый вельвысланець в Мароцькім кральовстві. Панове, глубоко ся кланям перед Вами, перед Вашов заслуженов работов на хосен вшиткых людей в нашій країні і нас Русинів. Патрїть Вам честне місце меджі Русинами. Благожелам Вам ку оцініню і дякую за высокоякоствну роботу, за шыріня доброго мена і повзнєсіня народностного усвідомліня нас Русинів...”

Председа РОС В. Противняк подяковав і старостови села Д. Гірчови за прикладну організацію юбілейного свята в Кленовій і за оцініня РОС у формі дяковного письма і памятной плакеты а на знак подякы му передав од РОС образок деревяной церкви із сканзену, стародавнього сімболу русиньских сел. Староста прияв дарунок із словами, же „тот образ буде на честнім місці”, жебы му припоминав тот красны юбілей в Кленовій.

Культурный програм продовжовав выступления знамых фольклорных груп. На зачаток зазвучала і гімнічна співанка на слова А. Духновіча Я Русины быв... од трія родины Магуровых. Далі ся на сцені черяли колектівы Кленовчанка, Дукач, Ублянка, Николай і Наталка Петрашовскы, Дуга, Хемлон і Ядранка Гандловска. Кленовске свято продовжовало веселов танечных забавов.

За приправу красного свята патрїть велике подякованя старостови села Душанови Гірчови і цілому сельскому заступительству.

На богатій культурній і юбілейній акції была велика участь домашніх жителів і гостів. Тішыме ся, же 27. юл 2008 в Кленовій сповнив своє посланя і довгооченоване свято ся выдарило.

Акція была зреалізована за фінанчнної підпори Пряшівского самосправного края, спонзорів і в рамках проекту РОС – МК СР – Програм култура народностных меншын.

За сниньску ОО РОС
Анна Ковачова

▲ Завершальна сцена красного юбілейного свята в Кленовій.

Patria
Slovenský rozhlas 5

Русинський програм 1. 9. – 30. 9. 2008

1. 9. 2008 – понеділок

9.00 - 9.30 Святочний програм
9.30 - 10.00 Музика народности

3. 9. 2008 – середа

9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

5. 9. 2008 – п'ятниця

8.00 - 8.30 Літ. релация: М. Мальцовска – Палага, репр.
8.30 - 9.00 З розгласовой фонотеки
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

9. 9. 2008 – вівторок

8.00 - 9.00 Радіомагазин
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

11. 9. 2008 – четверь

9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

13. 9. 2008 – субота

15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.30 Радіо молодых.

Приповідка Е. Костовой:
Залюблена Зузка, репр.

18.30 - 19.00 Подобы жывота: Ш. Смолей

14. 9. 2008 – неділя

15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.00 Радіомагазин
18.00 - 18.45 Село грать, співать і думу думать
18.45 - 20.00 Літургія ГКЦ Зубне

15. 9. 2008 – понеділок

9.00 - 9.30 Святочний програм
9.30 - 10.00 Музика народности

17. 9. 2008 – середа

9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

19. 9. 2008 – п'ятниця

8.00 - 8.30 Подобы жывота, репр.
8.30 - 9.00 З розгласовой фонотеки
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

23. 9. 2008 – вівторок

8.00 - 9.00 Радіомагазин
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

25. 9. 2008 – четверь

9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

27. 9. 2008 – субота

15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.30 Радіо молодых. Приповідка
А. Мнягончаковой:

Як хотів коцур Луцко схуднути

18.30 - 19.00 Літ. релация: М. Бицько:
Біла тварь на фарєбнім полотні

28. 9. 2008 – неділя

15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.00 Радіомагазин
18.00 - 18.30 Гітпарада русинських співанок
18.30 - 19.15 Бісїда кумів
19.15 - 20.00 Село грать, співать і думу думать

29. 9. 2008 – понеділок

9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности.

Народностно–етнічне высылання можете чути денно од 8.00 до 10.00 години. В суботу і в неділю од 15.00 до 19.00, в неділю до 20.00 години.

Радіо Патрія слухайте на середніх волнах по цілім Словєнську, або на інтернеті <http://www.rozhlas.sk/interportal/2007/>, по цілім світі.

Од 14. 1. 2008 собі можете Радіо Патрія наладити на середніх волнах:

– Нітра 1098 kHz
– Рїмавска Собота 1017 kHz
– Пряшїв 702 kHz.

**Телефоны: русинська редакція,
Кошыці: 055 7287426, факс: 055 6226139,
продукція: 055 6822945**

Театер Александра Духновича в септембрі 2008

10. септемвра 2008

о 19.00 на Малій сцені ТАД

Гашпар ЕСТЕР: ОРЕВУАР

Режія: Мілош КАРАСЕК

▲ Артистка ТАД Людмила Лукачікова – Делінде.

Макабозна розлучкова монодрама о шестьох самовраждах і єднім погробі.

17. септембра 2008 о 19.00 на Великій сцені ТАД

Благо УГЛАР і колектив: ДОБРОПИС

Режія: Благо УГЛАР

▲ На сцені ТАД Ігор Ламта з Васильом Русиняком.

Так, як в поезії даколи барз тяжко порозуміти єй конкретный смысл, і ту можеме видіти скорє налады, емоції... Як то бывать в абстрактнім уміню, де не мож конкретізовати, і ту можеме видіти неконкретны образы, котры нас можуть заінтересовати а може і порядні заскочіти. В інсценациї не зазвучіть много слов, но і тых мало не приносять жадне высвітліня. Вшиткы бы сьме были рады, кебы ся нам навернуло то, о чім сьме собі думали, же нам уж не патрїть. Добропис не є велика надїй, але ходем маленька радость.

24. септембра 2008 о 19.00

на Великій сцені ТАД

Йозеф Мокош: ВІРНА НЕВІРА

Режія: Матуш ОЛЬГА

Гра написана на мотивы талїяньской людовой комедії.

▲ Тріо артистів – зліва: Л. Брегова, З. Галїмова і Л. Ламта.

Гітпарада

русинських народных співанок

52. коло гітпарады русинських народных співанок принесло такы конкурзны співанкы:

1. ДФК Ястрабчан з Шар. Ястрабя – А за нашу столоченку
2. Боревка з Кошыць – Ой, на горі
3. Гачуре з Гуменного – Наш пан цісарь
4. ФК Порачан з Порача – Ах, мамічко моя.

Новотинкы:

5. Осиф Рудый і Василь Дура зо Свидника – То про тоту білу дівку
6. Боріс Маґоч зо Сербії – Череш!нькы.

Вашы голосы про три із шестьох співанок посылайте e-mailom на адресу: kapdrac@rozhlas.sk а не забудьте на гесло – Шпївам собі, шпївам... На єдного щастливця чекать ЦД.

Потїшыть нас і ваша одповідь на опрос:
Што то є ЗАПРИПЕЦОК?

Ку слуханю нашой релациї вас кличєме в неділю 24-го авґуста 2008 і в п'ятницю 5-го септембра 2008. В неділю од 18.00 до 18.30, а в репрізі в п'ятницю, в часі од 8.00 до 8.30.

ФОЛКЛОРНИЙ БЕХЕРІВ В ДУСІ СПОМИНАНЬ НА АЛЕКСЕЯ ФАРІНІЧА

В приємнім сонячній часі було в неділю 10. авґуста 2008 у Бехерові фолклорне свято, котре было спосне з 18. річником Стрітнута при ватрі. Тогорічний фестівал, котрый ся уж традицій одбывав при фотбаловім гріску, був неодділнов частьов проєкту Одказ русинських будителів. Тым проєктом ся Русинська оброда на Словенську снажить представити шырокій громаді визначны особы културного і духовного жывота, котры ся визначнов міров заслужыли на повзнєсіню Русинів на Словенську.

На зачатку ся ку притомным приговорив староста села Штефан Федорко, котрый сердечні привитав вшиткых навщівників свята. Окром представителів Русинської оброды і старостів сусідніх сел, привитав і посланця НР СР і віцеприматора Бардійова Йозефа Галецкого.

Зато, же фестівал ся одбывав в дусі одказу русинських будителів, не могло на ним хыбити ани споминаня на родину Фарінічовых, котрых жывотна судьба споїла з Бехеровом і краєм під Маковицьов.

Затля што старшый з Фарінічовых – отець Алексей (народ. 1873) ся 33 років поділяв на културно-освітнім вихованю бехерівських дітей і молодежи, сын Алексей (народ. 1911), аж до свого несправедливого обвинія з протиштатной чінности в 1956 р., робив на одборній приправі середньошкольської і високошкольської молодежи на многих освітніх інституціях. Тоты молоды люди, котрых одборні виховав і приправив, походжали нелем з Бехерова і бардійовского окресу, але скоро з цілого выходного Словенська. Виховно-освітня робота А. Фарініча была узко споєна і з Бардійовом, бо в роках 1953 - 1954 був директором теперішньої Гімназії Л. Штыкела. Окром педагогічної роботи був активний і в літературній творчости. Писав поезію і прозу, заслужив ся на видацію дакількох алманахів, як і літературно-історичного зборника „Пряшевщина”. Тоты, котры го мали рады, главні бывалы штуденты, го фаміліярні кликали Елічко. Барз красні знав декламовати русинських будителів – Духновича, Павловича або руських великанів

Лермонтова, Пушкіна ці далшых авторів. Алексей Фарініч умер по тяжкій хвороті 1.юла 1991 в Пряшові, де є і похований. Із жывотнов судьбов той родины, котра собі в минулости много вытерпила, участників свята обозначила Марія Русинкова, учителька МШ в Хмельовій. Тре-

поетічними словами ся на зачатку програму ку людям приговорила Марія Фелегіова, котра модерувала ціле свято, яке было приправлене на високій уровни. Потішуюче было, же в програмі переважали молоды люди, што лем потверджує, же красна народ-

▲ Темпераментны танці в поданю гірватівського колективу Топлян на бехерівській сцені.

ба повісти, же про організаторів акції было великов честьов, же на ній могли привитати і єдно з п'ятох дітей А. Фарініча, дівку Таню, котра жыє в Пряшові.

Мамко моя мила, днеська єм кус сміла, хочу ся звідати, чом люблю співати?.. – Тыма

на співанка і танець не суть чужді ани молодій генерації днешнього „дигітального часу”. Меджі нима были домашні, школярі з ОШ в Хмельовій – сестры Гривновы і Фелегіовы, котрым на акордеоні грав Іван Сидор. По них ся представи-

▲ Фестівалова публіка.

ли Марія і Патрік Шуркаловы, яким грав їх отець. Шуркаловы уж дакілько років успішні репрезентують свій Бехеров на вшелякых конкурзах (Співы мого роду, Духновичів Пряшів) і інших културно-сполоченських акціях.

Зато, же Бехерів лежить недалеко од польской границі, на бехерівській фестівал приходять і колективы з Польска. Потішіньом про людей было, же меджі польскыма колективами выступили польскы Русины, знамы під назвом Лемкы. На тогорічний фестівал пришли дві такы групы. Молода група Ручай (Потічок)

з Маластова, котру веде Мірослав Боґонь, мать в репертоарі главні лемківскы і польскы співанкы, але не хыблять і іншы. Характер групи є так напів традиційной народной музыки а напів фолку ці тзв. етномузики, бо меджі інструментами музикантів были гуслі, контрабас, акордеон, але тыж гітара і бубень.

Народну культуру топлянської области шарішского регіону в Бехерові репрезентовав ФК Топлян з Гралтовец під веджіньом Мірям Кочішовою і Павла Швача. Топлян заспівав красны співанкы і затанцював порядні темпераментны танці. Інакше было выступління польской співацького хору Зоря з польского Устя Горлицького. Тота, під веджіньом дірігенткы Анны Дубецовой, указала, же народна співанка ся дасть спрацювати на многоракы спосо-бы. Членове хору вирішили зробити традиційні лемківскы співанкы або і іншы до подобы хорового співу, котрый достойні спестрив бехерівський фестівал.

Выступы польских гостей ся в обох частях програму черяли з выступлениями домашніх, ці уж то была Марія Железна з братом Томашом з Хмельовой, хлопске співацьке тріо з Курова, як і далшы співаци і співачкы.

Акцію приправив РК РОС в Бардійові і бехерівський уряд за фінанчній підпоры МК СР.

-ин-

На бісіді у Петра Мурянки

22. юла 2008 навщівили активісти старолубовнянської Окресної організації РОС – Інж. Ян Допіряк (СЛ), Миколай Коневал, Бц. Мартін Караш (Камюнка) і Ян Лабаш, (староста Чірча) польське купельне місто Криница. Цільом той дороги була главні робоча стріча з визначним русинським культурним і церковним діятелем як і письменником Петром Трохановським – Мурянком. Предметом нашого приемного і інтересного засідання була бісида о черезграничній сполупраці в рамках культури, выміна скусености в области літературы, пресы, языка і церковных традицій. Делеґація словенських Русинів навщівила і Православну церкву св. Владіміра, котру польскы Русины (Лемкы) ставляли 13 років (1983 – 1996).

Тоту нагоду сьме выужыли і на короткый розговор з П. Трохановським, на зачатку котрого нам припоманув, же він є Трохановський лем в „паспорті” а на урядах і в літературній творчості є Петро Мурянка.

М.К.: Знаме о вас, же мате многы функції, могли бы сьте нам о них розповісти?

П. Т.: Назберало ся тых функцій. Веду в церкві хор, єм канторьом, учітельом русиньского (лемківського) языка і закона Божого єм був довгы roky, але і редактором лемківського часопису Бесіда, лемківських календарів і інших книжок. Быв єм і сполуавтором великой антології русиньской поезії (за Польско). Выдавам тільки, кільки голова виробить і кільки єсть пінязів. Голова бы і веце выдумала, лем пінязі хыблять.

▲ Петро Трохановський як канторь.

М. К.: Кедь бісидуєме о фінанціях, мате вы Лемкы в Польську добру підпору од влады і інших урядів?

П. Т.: Підпора є, хоць невелика, але мы Лемкы были довгы roky дискримінованы. І на Словенську Русины не мали свою організацію. Мы ся довгий час намагали заложыти організацію а не просили сьме о лемківську організацію. Хотіли сьме організацію любительів культури, не лемківской, але

▲ У Православній церкві св. Владіміра в польській Криниці.

обще культуры, но ани тоту нам не повилили. Аж по 1989 року. А ту мусиме памятати, же мы першы зачали закладати русиньську організацію, уж в марці, апрілю. Памятам як отець Крайняк за мнов пришли зо Словенська і тогды ся і у вас того приготовляло, што мы уж мали готове і сьме бісидовали, як бы ся то мало робити. Акурат таку малу сатісфакцію маме, же мы были першы во світі, котры сьме закладали русиньську організацію (Стоварошыня Лемків) а то може зато, же сьме довго нич не мали. Вы на Словенську мали холем в рамках української організації, бо і у нас была, але у нас то было тяжше. Є то довга історія... У нас было тяжко ся ґрупувати, бо мы были розшмарены по цілій країні. Было тяжко і з языком. Красні у нас нашы людє і діточкы бісидують по своему, але язык

говорový і писаный то суть два. Про писаный язык є мало людей а тых мало мусить зробити копу работы на тім полю.

М. К.: Мате єдну організацію, котра застрішує Лемків, або може веце організацій, так як на Словенську?

ґанізація з таким істым заміром і змышляньом, як той бурзы. З Руськов бурзов сполупрацуєме, як і з організаційов при музею сіндрології.

М. К.: Перейдеме до церковной области. Як ся старате о ваш православный храм і кільки

▲ Русины з обох боків границі – зліва: М. Коневал, Я. Лабаш, П. Трохановський – Мурянка, М. Караш і Я. Допіряк перед криницьков церквов.

ко є в Криниці православных віруючих?

П. Т.: Мы пришли до Криниці, дасть ся повісти, на „голый корінь”. Выгнали нас з цілою Лемковины. (Позн. ред.: вигнання польських Русинів з родных земель є знаме під назвов Акція Вісла). Пришов рік 1956 а могли сьме ся вернути на горы, але лем там, де не было забыване людма. Мож было і одкупити од осадника Поляка, але вертати ся было тяжко, бо всяды были знищены села. Приходили люде з міста, розоберали хыжки і в місті

з нима палили. Тоты, што ся вертали, мусили однова будувати. А як ся хотіли вернути до свого Новосандецкого окресу, было забранено – подля уставы то было „ЗАКАЗ ПРИСЕЛЬОВАНЯ ЛЕМКІВ І ЦИГАНІВ” а парадоксом є, же тот заказ платить доньсь в уставі Польска, хоць в практиці там можуть іти. Ту ся люде чудовали, же мы ту приходиме з іншого світа. Нас ся ту насходило копа з Лоджі, Варшавы Ґданьска і требало нам церьков. Люде (грекокатолици і православны) ходили до церькви далеко на Горличі-

ну, бо ту не было ниякого храму. Ту є прекрасна грекокатолицька церьков, та мы писали просьбы до римокатолицьких єпіскопів, жебы нам поволили служыти, но они нам не доволили. А так сьме сполочні (грекокатолици і православны) написали письмо, же сполочні выбудуєме церьков. Як сьме зачали церьков будувати, та римокатолицький єпіскоп поволив служыти грекокатоликам, жебы зась Русинів поділити. Але думам собі, же сполупрацуєме добрі і тепер, кедь было Бієнале лемківской – русиньской культуры та при гробі Нікіфора (выznamный русиньский маляр) служыли ведно грекокатолицький і православный священник.

М. К.: Кілько Лемків жыє в Криниці і в цілім Польку?

П. Т.: Офіціалні не знаме, але в Криниці є коло 500 Лемків. В грекокатолицькій церькви є кус веще людей. Але ту є тыж парадокс, бо в православній церькви я чітам апостол з выдання отця Крайняка по русиньскы а в грекокатолиць-

кій церькви співають і чітають по українськы. Польско было все многонародностным штатом. Ту было много Українців. Мы все на югу мали свою єпархію. На тых єпархіях были Русины, но кедь пришли часы в 19. ст., становліня новобытных народів, та наших священників брали на Україну під Львів а до нас присылали Українців. В грекокатолицькій церькви є так доньсь.

М. К.: В неділю 27. юла 2008 мате кермеш. Як буде у вас тото свято вызерати?

П. Т.: В церькви будуть служыти двое єпіскопів, таке маме приобіцяня. Наше свято выходить на понеділок, але в неділю в переддень праздника буде вечурня і утренья а перед тым буде одкрытая новой выставкы в маленькім музею при нашій парохії. Даме там стары книжки і іншы цінности. Хотіли бы сьме зробиці систематічну експозицію в турні нашого храму, де є веще простору.

За розговор дякує Бц. Мартін Караш, фото автора.

▲ На юбілейнім святі в Зіндранові, зліва: Т. Ґоч, О. Дуць-Файфер і П. Трохановський.

40 років Музею лемківской культуры у Зіндрановій

Велике свято прожили Лемкы в днях 26.-27. юла 2008 р. у польській Зіндранові, де ся з нагоды 40 років од възныку Музея лемківской культуры одбыли великы ославы. Маленьке село Зіндранова лежить лем 14 км од граничного пуреходу Вышній Комарник і веде там лем єдна дорога. Но і так ся тото село в історії Лемків прославило вдяка тзв. кумови, закладательови, господарьови і гордому Лемкови – Теодорови Ґочови. Він стояв при зроді музея, він ся о нього старать і йому належить велика подяка, же музей славить уж свій 40. юбілей. З той нагоды ся ціле село заповнило многыма выznamными гостями з области освіти, історії і культуры Русинів-Лемків не лем з Польска але і з інших штатів. Была там і Олена Дуць-Файфер з Краковской універзіты, поет і організатор культурного жывота Лемків П. Трохановський, представителі Міністерства культуры Польска, председа РОС В. Противняк, підпредседа РОС Інж. М. Крайкович і многы іншы. Богатый культурный програм ся зачав у суботу 26.7.2008 зложіньом квітя в місцях памяти, одкрытьом выставкы фотографій під назвом 40 років Лемківской культуры в Зіндранові і навщівов просторів музея. Там ся находить каплиця, памятники лемківских будителів, експонаты різбарьских ремеселників, жидівска і лемківска хыжа, лемківскы крої, експозиція воєньских памяток ітд. Потім ся зачав богатый культурный програм під назвом Од Русаль до Яна, в котрім ся за два дні вычеряло множество

умелців. З далекой Румунії пришли Лемків поздравити їх краяне - членове ФК Лемківске весіля, які на сцені указали оправдиве лемківске весіля в шумных кроях з невістов, женихом і старым кумом. По їх выступі ся одбыв і урок споминань на смутну акцію Вісла, коли были Лемкы выселены із своїх родных ґрунтів. Дале ся богатій публіці представили: Маковиця зо Свидника, Анна Сервіцка з Пряшова, Строкоччан із Строкова, ФК Терка з

Вілхивца, ФК Аркан з Перемышля і Орхестер Св. Николая з Лубліна. Богатый культурный програм ся продовжовав забавов аж до білого рана, де до танця грала ґрупа Тон з Меджілаборець. Музею лемківской культуры в Зіндранові, яке є єдине такого характеру в Польску, але і в Европі, жычіме, абы было надале феноменом в систематічнім розвою лемківской культуры і єй памятником. Абы надале інтеґровало і презентовало Русинів зо вшыткых штатів світа.

С. Л.

▲ Румуньскы Русины пришли до Зіндрановы із красным весільным програмом.

Дітинство і молоді роки юбілант прожив в тяжкій часі 2. світової війни. Потім, тиж в не-легких роках,

коли була бивша Підкарпатська Русь припоєна ку СССР в рамках України. Середню освіту здобув в Берегові а високошкольську на Ломоносовій університі в Москві, де здобув диплом економа, географа і педагога географії. В 1965 році обгаїв кандидатуру географічних наук. З Москви приходить на ужгородську факулту. Далі го животна путь привела на Інститут економіки і potravинарства до Будапешту. В тім часі написав і видав ряд одборних публікацій із свого фаху, выступав на научных конференціях нелем в Мадярьску, але і в других країнах бившого „соцлагера”.

В 1991 р. ся став научным сполупрацownikом Академічного центра про штудії центральной і выходной Европы на кафедрі економічної історії будапештської університи, де ся заподівав аналізов економічної і сполоченської проблематики штатів бившого СССР і Югославії. В 90-ых роках, коли настали великі зміни у выходній Европі, Т. М. Поповіч ся активно запоїв до обродного процесу Русинів в Мадярьску і бив єдним із першых закладателів Організації Русинів Мадярьска. Од того часу є активним організатором культурних і научных конференцій присвяченых русиньскым народным будителям, як Александер Духновіч, Александер Павлович, Євгеній Фенцік, Николай і Александер Бескид, Юлій Ставровський-Попрадов, Анатолій Кралицький і далшы. Окрем того, наш юбілант ся заслужив і на зорганізованю і уведжіню до живота русиньского культурного сполку БУДИТЕЛЬ, котрый в юні 2002 бив офіційні зареєстрований столічним судом в Будапешті. Завдяки тому были зготовлені і офіційні одкриты памятни таблы знамому історикові і літераторові карпатських Русинів в селі Болдогкеварала Николайови Бескидови (2003), Александрови Корнелійови і Євгенійови Бескидовым в місті Абауйсанта (2005), Анатолійови Кралицькому в Маріяповчі (2006), прашівському грекокатолицькому єпископови, великому русиньско-

БЫВ ПРИ КОЛЫСЦІ РУСИНЬСКОГО РУХУ В МАДЯРЬСКУ (Присвячено 70-ій річниці од дня народжіння Тібора Міклоша Поповіча)

З меном Тібора Міклоша Поповіча Русини на Словеньску ся мали можность обознамити на зачатку 90-ых років м. ст. В часі оброджованя русиньского руху в Мадярьску ведно з молодым активістом і писательом Габрелом Гатінгером брав участь на научных конференціях організованих Русиньсков обродов на Словеньску як і Світовим конгресом Русинів. Т. М. Поповіч народив ся перед 70-ма роками в селі Горничово в тодышній Чехословачії. Тото село в теперішній Закарпатській області України є знаме і тым, же ту бив душпастырьом єден з визначных русиньских будителів – Євгеній Фенцік.

▲ Т. М. Поповіч (другий справа) на научній конференції в польській Крилиці.

му патріотови Осифови Гаганцьови в місті Шаторалуйгель (2006) і в селі Вісло (2007). Якраз тоты культурны акції – вічны памятки на славных Русинів, котры были спосєны з научными семінарами і конференціями і многыма іншыма русиньскыма акціями, собі високо цінять і Русини на Словеньску і в інших країнах світа.

Т. М. Поповіч бив єдним із главных організаторів Світового конгресу Русинів в Будапешті в 1996 році. Він бив систематичным участником дотеперішних Світових конгресів Русинів, які ся до того часу одбывали в европських країнах (Словеньско, Польско, Югославія, Мадярьско, Україна, Чесько, Румуньско). Не хыбив

скоро на жаднім одборнім научнім семінарі ці конференції, котры были присвячены русиньській проблематиці в Европі. На них активно выступав з актуальными темами зо живота Русинів. Довгы роки активно сполупрацує і з Обществом Александра Духновіча в Пряшові, де часто приходить выступати з цінными історичными і сучасными темами, які інтерсують вшыткых Русинів. Окрем іншого, бив і одповідным редактором новинок Вседержавный русиньский вістник. Його історичны статі были надрукованы і в інших русиньских періодіках нелем в Мадярьску, але і за границями, де выходить русиньска преса, ка-

▲ Мали о чім бісідувати, главні о історії Русинів – двома меновці – Тібор Міклош Поповіч (МР) і історік. Михал Поповіч (СР).

лендарі і т. п. В роках 1998 – 2002 бив Т. М. Поповіч на челі Русиньского меншинового самоуправління 11. району міста Будапешт.

Хоць наш юбілант досяг красний вік, його активна робота по одході до пензії на благо Русинів ся не скінчила. І днесь охотно приходить ку нам на Словеньско, обогачує наші культурно-освітні акції фундованыма інформаціями, діспонує глубокыма зналостями з історії і літературы Русинів.

З нагоды його 70-го животного юбілея му наша редакція Інфо Русин і русиньскы організації на Словеньску вінчуєме до далшых років живота міцного карпатського здравя і много оптимізму до будучого культурно-освітнього діяльства на благо Русинів цілого світа.

Інж. Дімітрій Крішко, Пряшів
Фото А. К.

ПОЗДРАВЛЯМЕ ТЯ МАРЬКО З КРАСНЫМ ЮБІЛЕЙОМ

Ці є така рука, ці є в світі сила,
Абы на коліна Русина зложыла?
Не є і не буде, світ світом як буде,
Од правіку Русин жив й жыти буде!

То суть красны і міцно патріотичны слова з богатой поезії (О нас – о Русинах) Марії Ґірової, яка ся 11. септембра 2008 доживать округлого жыотного юбілею. Ёй розмаїте діятельство є нашым Русинам знаме уж довгы roky. В першім ряді треба оцінити ёй організаторьскы способности, бо якраз то была М. Ґірова, яка зактівізувала Русинів сниньской долины до Окресной організації РОС, котрой довшый час была і председкыньов. Так само была єдною із закладательок ФГ Дубравка в Снині, з котров выступила на многих фестиваловых сценах. Не раз сьме ёй могли видіти і слухати ёй співанкы і властны поезії, котры знають натхнути і того найтвердіше сердце Русина. Марька, як шыковна русиньска активістка, і днес не хыбить на культурных акціях, о котрых знать і шумні написати до русиньской преси.

Марія Ґірова народила ся в селі Руське, теперішнього Сниньского окресу, в родині ґазды як найстарше із семох дітей. До школы ходила в своїм роднім селі, пізніше до міщаньской школы у Великій Полянї, а в 1960

р. абсолвовала 11-річну середню школу в Снині. По ёй скінчіню зачала активно робити у сфері культуры, в якій ся активізувала аж до передчасного одходу на пензію в 1991 році.

Робила з дітми, молодежов, але і з дорослыма в области народной умельцкой творчости, вела народны співацькы колективы, а попри тім творила властну поезію і прозу. Мотивами ёй творів ся стали проблемы чоловіка, людства, планеты, але і ёй особы, які были звязаны з

тяжкыма моментами в ёй жытоті: стратов родного села, яке заляли воды Стариньской преграды, стратов найдорогшого в жытоті каждого чоловіка – матери, а наконець стратов работы, як призначного феномену днешнього жыота. Свої стихи М. Ґірова публікує в русиньській пресі і многы вышли у книжці поезій Терньова ружа у видавательстві Русиньской оброды в 2002 році.

Дорога Марько, співай і пиш нам іщі довго! Із щірым желаньом міцного здравічка, смаку до работы і щастя до далшого жыота кутвому юбілею приходить холем словечком до твого обыстя наша редакція і ціла РОС.

А. Кузмякова

▲ Марія Ґірова (справа) на бісіді в Братіславі з В. Хомом (в середині) і М. Штеньом.

КНЯЗЬ ЛАБОРЕЦЬ в художній літературі

В тых днях виходить з друку уж вышше 60. публікація з видавательства Русиньской оброды на Словеньску. Буде то книжка Князь Лаборець в художній літературі,

котрой автором є Доц. ПгДр. Юрій Панько, к. н.

Леґендарный князь Карпатской Руси загынув 896 р. Його мено першыраз спомянув угорьскый кральовскый нотарь Анонім в кроніці „Gesta Hungarorum” (Діяня угрів”, XII. ст.). О нього там повіджено, же „князь Алмош і його знамы люди розвеселили ся веце як є їх звыком і пішли на град Гунг, жебы го зяяти. Як зачали будувати табор коло мурів, вождь того граду на мено Лаборцій, який у їх языку называть ся дука, зачав утікати і хотів дойти ку граду Землу. А вояцы князя в пронаслідованю злапали го і повісили. І од того дня тоту ріку названо меном – Лаборцій”. Подля леґенды ріка Лаборець до описаной пригоды называла ся Свіржава. Народны переказы называють Лаборця „славным князьом”, який любив народ, много зробив про зміцніня князівства, одважно заставляв родну землю.

Памятка на князя Лаборця ся утримала главні в народных переказах, де ся став геройом художніх творів Б. Носака–Незабудова, О. Гомічкова, А. Кралицького, Є. Фенціка, І. Сілвая, М. Підгірянкы, А. Карабелеша, В. Гренджі–Доньского і інших писателів.

В юлі 2008 вышов з друку збірник співанок, котрого авторков є Гелена Сливкова. Книжечка была похрещена зерном у першый день тогорічного Фестівалу Енді Варголы в Миковій, де його кумами ся стали І. Латта і Г. Вацова. У співнику ся находять співанкы з нотовым записом із сташківской і миковской долины. Книжка є доповнена і многыма стародавныма фотографіями із вшелиякых традицій Русинів. Співник був выданий за фінанчнот підпору МК СР і окремых спонзорів.

—к—

БЫЛО ТО „СУПЕР”, КАМЮНЧАНЕ!

Як то будеме в тій Камюнци фестивалувати, кедь од божого рана неперестанно ліє і ліє... – подумала єм собі в суботу (9. авґуста 2008) по дорозі автом до своей родной долины. Пришовшы до Камюнки ся доджова ситуація не змінила, але наші підтатраньскы Русины, котры суть звикнуты на вшелияку непогоду часу, собі з того тяжку голову не робили. Акурат проґрам, што мав быти вонка перед культурным домом, ся мусив перенести до салы. Але подьме по порядку. Як нас учили наші бабы і мамы, кедь зачінаш дашто робити, найперше ся прежегнай... Так зачав в Камюнци і богатый День русиньскых традицій, котры суть тісно повязаны з церковнымы звиками, святами і торжественнов божественнов літурґійов. Тоту в камюньскім храмі одправляли двома отці духовны – домашній о. Франтішек Крайняк і о. Іван Барна (родак з Чабин) з парохії в Светлицях (окр. Снина). Перед Службов Божов звучали в церкві співы з Акафісту священому-

▲ Маленька но співом велика умелькыня Андрейка Соколякова з Камюнки.

ченикови П. П. Ґойдічови з нагоды 120 річницї од його народжіння і 48 років од мученицькой смерти. „Владыко сердца златого, ты зазнав кривды премного – твое увязненное тіло много зла вытерпело...” – слова єдной із співанок, котры написав наш знамый писатель і церковный діятель Осиф Кудзей з Няґова, котрый тыж пришов до Камюнки на тот великий русиньскый праздник. „Хлоп невеликий, але голос як дзвін” – гварили Камюнчане слушаючи в церкві спів (Єванґелія) заграничного гостя, великого Русина з Польска Петра Трохановского – Муранку (розговор з ним друкуєме у тім ціслі новинок).

▲ Выznamны Камюнчане – зліва: Проф. ПгДр. Осиф Сіпко, ПгД., директор Інституту русиністики, україністики і словістики при ПУ, Миколай Коневал, русиньскый культурный діятель, Миколай Ксеняк, русиньскый писатель, байкарь.

Над словом, што є культура, ся у свойй проповіді наголос задумав о. Іван Барна. „... і того, што ту в церкві співаме, і тоты ікони над нами...” – того вшытко є наша культура, повів о. Барна. У свойй проповіді він і о. Крайняк порядні звыразнили, яке важне є быти гордым на свое русиньске і того дати знати і на папері при списованю людей, котре ся близьть (2011 році).

В такім дусі, по положіню квітів ку памятнику полеглому, продовжовала і друга часть праздника в салі культурного дому. Ту, під великыма написами на сцені: МЫ РУСИНЫ, вышов домашній колектів Барвінок, поперед нього школярі тримаючи в руках русиньскы сімболы – знак і велику заставу – і зачали співати Я Русин був... Ку ним ся придала і ціла богата публіка, нелем Камюнчане, але і Русины з інших сел і міст. Повім вам, же то був міцный русиньскый дух, котрый

мусив порядні розбухати і того найхолодніше серце нашого, може іщі все, непробуженого

▲ Русиньскы сімболы творили зачаток традиционного свята в Камюнци.

Русина. Потім увитачій приговор заступцю старосты Юрка Єдинака, котрый не забув на цінных гостів, меджі нима і Те-

одозію Латтову, таймничку Русиньской оброды на Словеньску, Петра Трохановского з Польска, шефредакторку Інфо Русина Анну Кузмякову, Штефана Зиму, председу любовлянської Окресной організації РОС, вышше спомянутых отців духовных і інших. Красны поетічны слова, місцями і критічны, звучали з уст конференсерів вечера – Миколая Коневала і Радкы Єдинаковой. Критічны в тім смыслі, же в Камюнци є понад 1400 жытелів, але ку русиньскій народности ся в посліднім списованю людей (в 1991 р.) пригласило лем 237. А якраз тому вышше тісячовому звышку людей были адресованы тоты слова критіки, абы на свою людську повинность не забыли при будучім списованю жытелів в 2001 році. Ведь і четверте при-

казаня Боже говорить: Цти отця своего і матірь свою, да благо ті буде і долголітен будеш на землі. А мы при вшелияких нагодах бісідуєме, же шыриме культурны традиції наших предків, родичів і прародичів. А они яки были? Не Русины?

В п'ятигодинівім марафоні співу, танця, гуморных і поучных слов на камюньскій сцені, окрем домашнього Барвінку з красныма звиками на Вечірках, выступила і якубяньска Кечера з великыма терлицями і леном (обычай Тертя лєну), грабачкы з литманівського колектіву Майдан і словеньскый колектів Терховчек з Терховой, але і солоспівачкы – наша русиньска зізда Марка Мачошкова з гармонікарьом Осифом Пірогом з Пряшова, Маріянна Железна з

▲ Святочнов літурґійов зачав День русиньскых традицій. На фото зліва камюньскый о. Ф. Крайняк і о. І. Барна зо светлицькой парохії.

▲ „Хлоп невеликий, але голос як дзвін” – гварили Камюнчане слухаючі спів П. Трохановського в церкві.

братом Томашом з Хмельової, Араня з Яромниць із своїма традиційними фіґлями о Ромах, декламаторська вітязка Духновічового Пряшова Николка Шкварова з Камюнки (декламувала байку свого славного родака – писателя Миколая Ксеняка, котрый був тыж на празднику у своїй рідній Камюнці), гармоніковий орхестер з темпераментными мелодіями зо Старой Любоні, гость з Польска Петро Трохановський і домашня мала 9-річна співачка Андрея Соколякова, котра выграла перше місце на окреснім і крайскім конкурзі СЛАВІК СЛОВЕНЬСКА а друге місце на цісловенськім конкурзі. Од землі ей не было порядні видно, але як затила знаму полянову співанку Травічко зелена, та ся аж мурі озывали... Завершіня традичне і

громове – Барвінок занотив Най же буде добрый час (хочь вонка іщі все ляло) а з ним уж співали вшыты – выступаючі і люде в заповненій салі. Докінця і Горалкы – кошыкарьскы ремеселничкы з недалекой Лацковой уж знають тоту камюньску гімну. Послїдні слова конференсерів – дякованя спонзорам, режисерові і сценаристові цілого програму Бц. Мартінові Карашові, выступаючім, участникам і вшыткым молодым і старым, хто приложыв руку к ділу при приправі оправдового Дня русиньскых традицій, котрый ся міг зреалізувати вдяка щірым спонзорам, РОС, селскому уряду, дружству і іншым. Было то досправды „супер”, Камюнчане, мате быти нашто пышны!

Анна Кузмякова

17. Миковський фестівал русиньской культури Енді Варголы (26. - 27. 7. 2008)

... одбыв ся під покровительством председа Пряшівского самосправного краю Петра Худіка і за фінанчній підпоры МК СР через проект Русиньской оброды на Словеньску.

Окрем того, фестівал підпорило коло 80 спонзорів, што значіло, же в томболі было много красных цін, головна ціна – авто.

Першый день в суботу програм ся зачав о 15. годині. Отворив го староста села Александер Вацо, красными словами привитала вшыткых модераторка і пришли на сцену Гавайчата. А потім спустив ся дождь. Нихто

представили „хресны родичі” Гелена Вацова і Ігор Латта, припомняли часы, коли знотованы співанкы ся співали в селах Сташківці і Микова, на фотографіях видно, як ся люди втоды облікали і т.д. Збірник присвятили наступным поколінням русиньского народа, жебы шырили культуру в нашім любезнім языку, яким нас учили бісідувати наші дідове і прадідове, котры ту од віка жыли... Нашым желаньом є, жебы наші співанкы зо сердця каждого Русина/Русинкы ся з уцтов і любовов шырили близко і далеко.

▲ Погляд на тогорічний миковський фестівал на славу Енді Варголы.

не одходив, люди ся скрыли під шатра а на сцені одбыв ся акт представованя новой книжки Гелены Сливковой і ей родины під назвов Ніт помочі нашому народу? Ведно з авторков ей

В суботу ся люди забавляли коло співанок Петра Сташакка і Ядранкы, вечур грала капела Проблем з Бардіюва.

В неділю ся Миківчане і їх гості зышли в церкві на святій

▲ Одбыває ся акт представованя книжки Г. Сливковой (перша справа). „Хресны родичі” – І. Латта (зліва) і Г. Вацова похрестили книжку зерном.

літургії а пообіді фестіваловый програм продовжовав співом суботняйшых гостів, але і Поляны з Кошыць, Ондreja Маєра (Топлянського парібка), ґрупы Лелія з Гуменного, Пайташів зо Снины, Штефана Василенка і Мілана Быхы і колектіву Боревка з Кошыць.

А чом авторы з родины Сливковой назвали тот збірник Ніт помочі нашому народу?

Як пише пані Сливкова у вступі далше:

„XI вік настал, народ русиньскый на Словеньку вымерати стал, не наслідком хоробы, або даякого мучіння, але з недостаточной гордості на своє походжіня, на свій род, на свою культуру, на свої традиції, на свою любезну прекрасну реч. Уж, вера, не чути в нашім краю, жебы ся мамка своїй народженій дітинці при першім поцілунку приговорила, витай на світі,

мій любый голубку... В наших русиньскых валалах уж лем бабкы і дідове бісідуют нашов мілов речов... В нашім демократічнім штаті каждый може любовольні vybrати, яке мено буде його потомок носити. Мій дідо мусил быти покрещений Іштван, намісто Штефан, моя мама зясь Ілона намісто Іля, бо втодышне зряджіня так приказувало. Днешнім молодым людям нихто не бранить в своїй речі культуру шырити, но, наopak, зачали ся за свою реч ганьбити” (скорочено).

В збірнику найдеме співанкы, опис звычаїв, народну мудрость за першой і другой світової войны і в цівільнім животі в XX. ст. цілої Выходной Словакії, але найвеце із Сташківской і Миківской долины і околиці Свидника, Строккова і Лабірце.

Т.Л.

СПОЙМЕ СЕРДЦЯ РУСИНІВ СПІВОМ І ТАНЦЬОМ (Кална Розтока – 2. авґуста 2008)

Коло культурного дому поставили сцену, але дождь вшиткых выгнав до салы, де была красна выставка ручных робіт, старых фотографій о селі і животі його людей, як і послідні газдівскы експонаты. Як дахто не знав, чом ся говорить, же на хліб ся тяжко робить, міг ся попозерати на старый млинець і одразу порозумів, чом така пословиця выникла. Вера, намолоти муки про цілу родину, то стояло сили і часу. Уж не гварити, же тівко ся перед тым люди наробили на полях...

Перед проґрамом молоды собі заграли мініфотбал. Силы міряли 4 ґрупы. Найліпшы были молоды грачі, другы были бывшы грачі села, треті з фірмы Клепцо а четверты скінчили добровольны гасичі.

Културный проґрам і фестивал отворив староста села Ладіслав

Гакулин а такой на зачатку гостям із Закарпатя подав плакету, на котрій было подтвержене Честне обчанство села Кална Розтока свому родакови – 96-річному народному умельцові України Ернестови Контратовічови. Сам родак села не міг прийти, так плакету взяв про нього председа Спілки художників Закарпатя Борис Кузма. Він не забув повісти, же Ернест Контратовіч все споминать на своє родне село Калну Розтоку і же поздравує вшиткых своїх родаків. Його родаци на нього тыж не забыли.

А далше сцена уж жыла співом, танцьом, музиков, гуморным словом – представили ся ґрупы Дуга, Пайташе, Кленовчанка, Марія Чокинова, дуо Стефан Василенко і Мілан Быха, Крістіян Гуняра, Ігор Латта і Йожко Йожка. Тоты невеликы ґрупы

створили таку атмосферу, же ціла сала співала з нима, ведно ся сміяли выше 3 години.

А потім ся никому не хотіло домів, но помалы гості ся побрали а домашні іші мали перед собов веселицю.

▲ Мала грудка – самый сыр, бы ся дало повісти о выступаючіх на сцені в К. Розтоці.

Красна літня акція, на котрій ся могли стрітити старостове із сусідніх сел, жытелі і літні гості, котры приходять до родного краю до родичівскых домів ці до

родини на доволенку. Бодай бы в кождім селі знали таку радість зробити про людей. Заслужили ся на тім нелем староста села і заступництво сельского уряду, молоды, але і Пряшівський самосправный край – НЕФО, Русинь-

ска оброда на Словеньску через проект Дні русиньскых традицій, який підпорило Міністерство културы СР і спонзоры.

Т.Л.

В рамках проєктів Дні русиньскых традицій, ся в неділю 3. авґуста 2008 одбыли в селі Біловежа 33. Фолклорны славности, котры приготував сельский уряд в сполупраці з Регіональным клубом РОС в Бардіїві.

На зачатку ся ку учасникам свята пригварила старостка села Ева Побожілова, котра сердечні привитала вшиткых, меджі нима і предносту ОУ Мартіна Хому, бардіївского приматора Бориса Ганущака, старостів з околитых сел і далшых гостів. Про вшиткы фолклорны фестивалы, на котрых ся організачні поділять Русиньска оброда на Словеньску, є призначне то, же ся на них представляють колективы і інтерпреты з цілого выходного Словеньска, без огляду на їх народность, чім ся звывразнює факт, же в тім регіоні уж оддавна в злагоді коло себе наживають нелем Русины і Словацы, але і жытелі інших народностей.

Не інакше то было і в Біловежі. Зачаток проґраму уж традичні належав поезії. Т. р. то была поезія Жывот Русина од нашого славного будителя Александра Духновіча, котрый є з Біловежов прямо споєный (в роках 1834 – 1838 ту був справцьом містной греко-католицькой парохії). Декламовала

БІЛОВЕЖА ОСЛОВОВАЛА І ОЦІНЬОВАЛА

конференсерка свята Радка Басарова. А потім на сцену вышли домашні малюси зо школки, котры на выступіня приготували учителькы Яна Піпасова і Яна Семґріцова. Русиньску культуру Спіша в Біловежі репрезентувала уж добрі знаме дуо молодых інтерпретів – Івана Сивулькова і Мартін Караш з Камюнкы, котрый ся навыше представив і як акордеоніста. Фестивал в Біловежі пришли поздравити і гості зо сусіднього Гажлина іс своїов ґрупов Гажлинчанка під веджіньом Марії Ратіцовой.

▲ ФК Порачан ся в Біловежі представив пасмом розлучкы рукуючіх парібіків із своїма найближшыма.

Найвекшы простор в проґрамі достали гості, котры до Біловежі міряли найдовшу драгу – членове ФК Порач з окресу Спішска Нова Вес, котры пришли і зо своїм старостом Петром Волчком. Про Порач є тіпичне, же його жытелі ся в минулости живили нелем польногосподарьством, як то было в наших краях звыком, але і баництвом, што ся вказало і на їх народных співанках і звыках. На выступіня в Біловежі собі Порачан, котрый веде Гелена Мацалова, приправили два тематічны блоки. Першы ся ніс в кус мелан-

холічнім дусі, котрый спроваджав кожду розлучку рукуючіх парібіків зо своїма фрайрами і родичами, другый у веселім тоні збавляючіх баників і їх жен. Интересне было почути і порачкый діалект, котрый є тіпичный про русиньскы села на Спішу (Словінкы, Завадка, Гелцмановце, Гачава а в минулости і Койшов, Угорна і Пача).

Заганьбити ся не дали і домашні, котрым належав послідній блок фолклорного свята. ФК Біловежанка, котрый веде Марія Баролякова, на фестивал приготував красну свадьбу, в котрій членове колективу людям указали, як ся даколи в Біловежі свадьбовало.

На святі ся одбыло і переданя цін двом жытелям села, котры досягли у своїм фаху великы успіхы. З рук старосткы Е. Побожіловой і заступцю старосткы Петра Мікулы собі оцініня перевозила словеньска репрезентантка Юлія Костурова ведно з тренером фотбалу п. Яніґом.

Што додати наконєць? Выслувити подякованя вшиткым, котры ся даякым способом заслужили на успішній реалізації свята в Біловежі – выступаючім і організаторам, але і Міністерству културы СР, без котрого фінанчного приспіня бы ся така акція могла лем тяжко зорганізувати.

-шн-

РУСИНСЬКЫ ТРАДИЦІЇ В РІВНІМ

3. авґуста 2008 в культурнім домі в Рівнім одбыло ся свято – Дні русиньскых традицій. Было на святі дас 400 людей а в про-

ґрамі їх выступило до 70. Фестивал отворив староста села Рівне Осиф Ванса. У своїм выступі повів, же є барз важне, абы сьме

▲ На фестивалі в Рівнім выступила і група Калинець зо Свидника.

бісидовали по русиньскы нелем дома, але і в школі ся учили свій материньскый русиньскый язык. Приємно было позерати і слухати домашні діточкы з матерьской школкы, котры співали і грали сценкы по русиньскы. На гармоніці їм до співу грала учителька Мартіна Куречкова. Любив ся людям і выступ куримского старосты Янка Божіка, котрый є нелем добрый співак, але і гармонікар. Він указав, же виховав і далшых наслідників його співацькой пасії – внучата Карінку і Марека. Я. Божік ся пригварив участникам, абы утримовали своє русиньске, бо і він так буде робити в своїм селі. Рівнянам пришов заспівати і їх бывшый учитель Володя Паснишин з Ладоміровою. А же го люде мають доднесь рады, доказали міцныма аплавами На

рівняньскій сцені ся представила і ґрупа русиньской модерной музыки Калинець при ОО РОС у Свиднику під веджіньом Мґр. Я. Калиняка. Співачка Тамара Богольова є у співацькым розбігу, співала русиньску модерну співанку з Калинцём і з новов ґрупов Рутеніус зо Свидника під веджіньом Др. Л. Калиняка. ФК Маковиця день перед фестивалом ся вернув з Даґестану, де репрезентовав СР на Меджінароднім фолклорнім фестивалі а на другый день жав успіхы в Рівнім русиньскыма співанками, танцями і музиков. Облюблены в Рівнім суть і братя Коларовы з Колачкова, котры там жали довгы аплавы. Цілый фестивал модеровав Мґр. Я. Калиняк, председа ОО РОС у Свиднику.

Я. К.

З ініціативы старосты Сельского уряду Ладіслава Джоґана, заступництва уряду в Бенядиківцях, за помочи спонзорів і в рамках проєкту РОС – Дні русиньскых традицій, одбыла ся 10. авґуста 2008 перша стріча жытелів села і літніх доволенковых гостів. Зато, же на луці, де плановали запалити ватру, было по довгім суботнім дождю мокро, стріча была в просторах культурного дому. Людей в селі уж мало, но культурный дом є порядні великий. Пришло много дітей і молодых людей, не хыбовала середня, але і найстарша генерація. А хто не владав прийти, ани на того організаторы на чєлі зо старостом не забыли, зашли за ним і понесли то, што было на гостині – смачну печену кобасу і пиво. Звучало ту русиньске поетичне слово, народне розповіданя і фірлі од Ігора Латты і много сміху

В Бенядиківцях першыраз

при розмаїтых грах – трафляня лоптїчки на ціль, забиваня різних клинців до дерева, метаня бандурок до опалкы, зготовліня виґанів з новинок і питя пива. Найменшы

▲ Мартіна Шімкова, котра модерувала бенядиківську акцію і Ладіслав Джоґан, староста села.

діточкы мальовали на рисункы. Найуспішнішы были хлопці із

села і міста, котрым ся подарило вшыткы клинці забити без того, жебы ся ходем єден скривив. Видно, же коло дому знають вшытко поробити. Наконець перед вечером на акцію пришла ціркусова ґрупа, котру в селі, як Бенядиківці, часто або скоро ниґда не видять. Участники в грах дістали ціны а потім вшыткы ведно коштовали смачну печену кобасу, котрой пах ся шырив од самого зачатку стрічі. Культурный дом мать добрі забезпечену кухню і добрых кухарів, но ліпше бы было в природі, як плановали, бо так ся сходили і наші предкове на маялесах, юніялесах, на обжынках або ходем на мості. В Бенядиківцях обновили традицію і планують так робити кажде літо. Село ожило, зачало організовати свято мам, сходять

▲ Такий папірьовый виґан ся подавило вьтворити бенядиківській молодежи.

ся на свято Миколая, дораз підуть на навщіву до Польска, де мають дружбу, обновили традиції русиньскых новорічных балів подля старого календаря і т. п.

–тл–

ТОПОЛЯ СЛАВИЛА 205 РОКІВ ОД НАРОДЖІНЯ АЛЕКСАНДРА ДУХНОВІЧА

27. юла 2008 у селі Тополя, сниньского окресу, ся одбыла красна акція з нагоды 205-ой річниці од народжіня великого Русина, визнамного церьковного і культурного діятеля, писателя Александра Духновіча. Зато ціла прекрасна акція ся несла в душі одказу нашого славного будителя, на котрого сьме правом горды вшыткы Русины. Старостка села п. Хомова отворила фестиваль милым привитаньом і приговором ку вшыткым притомным і выступаючим. По ній ся людям пригварив і член выбору сниньской Окресной організації РОС Бц. Крістіан

Гуняра. А потім уж зачав богатый культурный програм, котрый уводжав наш знамый народный розповідач Николай Горняк з Гуменного.

Наперед выступила Фґ Пайташе, по них співали хлопці із Фґ Дукач зо Снины, ДФґ з Уліча, Фґ Шінява. А за нима зазвучали русиньскы модерны популярны співанкы К. Гуняры із Стаціньской Розтокы. Своїх родаків потішыв красным співом і музиков Ян Маґура із своїма дівочками.

Весела налада тримала і по програмі, кедь зачала забавляти людей ґрупа РО-

ЛАНД з Чірча старолюбовняньского окресу. Їх темпераментны русиньскы співанкы, котры грали скоро три години, подакотрых людей тягали до танця.

Была то приємна і красна акція, за што належить подяка старостці села і ей колективу. Люде, котрых на фестивалі в Тополі было невроком, ся добрі чули. Уж тепер ся тішыме на далшый рік фестивалу, жебы одказ нашого Духновіча ниґда не пропав і не забыли на нього далшы генерації Русинів.

Акцію підпорила РОС за фінанчною помочі МК СР – Програм култура народностных меншын.

Бц. Крістіан Гуняра

УСПІШНЫЙ ДРУГЫЙ РІЧНИК РУСИНЬСКИХ ТАБОРІВ

Літні вакації ся уж помалы кінчать, зачинать ся новий школьський рік, кождому школярови зостало на літо уж лем споминати. Исто красне споминання на літо остане і нашым русиньським дітям, які од 27.юла до 2.августа 2008 были участниками **літнього табору про русиньскы діти**. Як минулого так і того року його організатором была Русиньска оброда на Словеньску на осно-

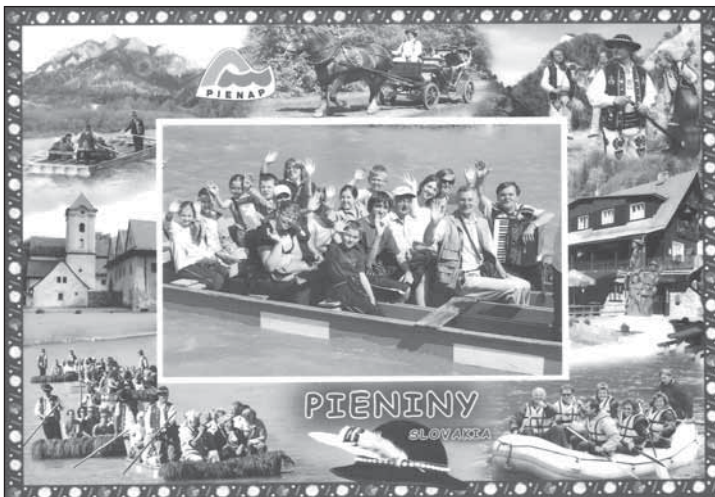
ві схваленого проекту МК СР - Програма култура народностных меншын. Цільом табору было мотивувати дітей до далшого навчання русиньского языка, ку утримованю і розвиваню русиньских традицій. Табори помагають і уміцнити свою ідентіту, яка є барз потребна про далшу екзистенцію Русинів. Но суть і добров нагодов про школярів ОШ похвалити ся своїм ровесникам,

же за активну роботу в области освіти і културы могли быти участниками русиньских таборів. Молоды русинчата перебували єден тыждень на двох місцях, тзн., же про 30 дітей были приготовлены 2 табори. Єден у селі Хмельова бардйовского окресу під веджіньом Др. Івана Бандуріча, другый у Червенім Клашторі під веджіньом Штефана Зимы.

найліпшым сполочником вода, зато сьме навщівили і **термалне купалиско Врбов**, кежмарьского окресу, де ся діти выкупали до сытости і повозили на тобогані. Програма табору бив досправды барз розмаїтый і богатый, міг собі выбрати каждый і много бы ся дало написати о перебуваню дітей в таборі. Зато ходем в короткости выберам і з дальшых активіт як- турістична тура до сусіднього Польска, купання на Дунайцю, мальовання зажитків з кождого дня, зберання грибів ітд...

Русинчата у зманію світових тенісовых звїзд

Червеный Клаштор є обколесеный шумнов природов Пенінского народного парку є як створеный на дїтську рекреацію, літні шпорты і купання на Дунайці. Про 15 натішених діточок з окресів Стара Любовня, Свидник, Пряшів і Кежмарок бив і райом на перебування у тогорічнім таборі. Богатый програм і доброжычливый час не дали дітям ани на минуту ся нудити. В ареалі было фотбалоу, баскетбалоу, волейбалоу і тенісове гріско, котре сьме сістематічні вжывали на шпортову турнаї. Найоблюбенішов про дітей была тенісова штиргра, де каждый грач мав мено єдного зо світових теністів і того мена ся тримав через цілый табор. Мали сьме там звїзды як Андре Аґасі, Анна Курникова, Стефі Графова, Аранча Санчес Вікаріо ітд. Кідь дахто помотав даному грачови мено, другый го гнедь оправив. Каждый хотів быти звїзда. Тенісова гра притягла много навколитых турістів, бо то была про них екзотика. Виділи світові тенісовы звїзды, америчке бодованя і чули русиньску бісиду наших дітей. Тота активіта заінтересовала кождого а вельо раз ся змагало аж до піздної ночі, де уж не было виді-

▲ Памятна картка русиньских „таборників” в Пенінах.

ти, лем чути, же нашы діти грають теніс. Тот, хто бив найактивнішый бив одмінений великим аплавзом а шумнов цінов. Не хыбило ани глядана **Русиньского покладу**, котрый бив глубоко закопаний а окремы групы го мали штонайскорше найти. Найшыковнішы глядачі покладу ся могли попыштыти шумным мальованым збанком, котрый бив наповнений лакотинками. Діти свое майстерство вказовали і в іншых шпортах – у шіпках, фотбалі і во волейбалі, де розгодцьом бив єден день і сам председа РОС Владимир Противняк. На конкурс під назвом **РУСИНЬСКИЙ ТАЛЕНТ ПЕНІН** ся діти приправо-

вали уж два дні допереду. Як бы і ні, кідь каждый хотів вказати тым другим, што знать найліпше і в чім є його сила. Зато цілый вечур ся декламовало, співало, танцювало і грало на музичных інштрументах. Наймолодша участничка табору Янка Углярова з Кежмарку указала як добра мажоретка, русиньских кумів сьме виділи і чули в поданю Адама Петруфа і Домініка Віца з Пряшова. Фіглі по якубяньскы нам повів Янко Штуцка ітд.... По скінчіню кождой активності, собі діти ведно закричали **-ТАБОР Є СУПЕРЬ** – тішыме ся на вечірню дискотеку. Русиньских талантів было досправды много, но выграти могли найліпшы, зато ся при перебераню цін вказали і слызы, бо не каждый може выграти. Єден день сьме вычленили на навщіву міста **Стара Любовня**, де сьме позерали **русиньский сканзен, любовняньский град. Середньовікий табор** бив про дітей найінтереснішый, бо там собі могли нажыво спробувати стріляня з луками, кушами і выкушати ходити на высокых ходелах. Там сьме ся на істый час перенесли до середньовіку і были сьме індіанцами, што дітям ся барз любило. В горячих днях была

Цілым Дунайцьом звучали русиньскы співы

Барз популярный про діти бив сплав на деревяных плтях з Червеного Клаштора до Лесниці. Вышше години сьме могли видіти пространство красной пенінской природы. На плтях ся і співало за гармоникового допроводу Ш. Зимы. Ку співу ся придав і **председа РОС В. Противняк, председа ДР РОС П. Дупканіч, як і наша економка В. Дусікова**, які пришли особні навщівити нашы русиньскы діти і оцінити їх активності. Навколиты турісты на плтях нам тляпкали, камеровали і фотили нас, зато, же то про них было дашто нетрадічне. Як повів по скінченю **председа ДР РОС П. Дупканіч: Таку велику силу наших русиньских дітей уж єм давно не видів і не зажив. Днесь єм ся пересвідчив, же ціль табору ся наповнять, бо виджу в тім глубшый змысел як і принос на думаня молодых школярів. Табор буде не лем красным споминаньом на літні вакації, але главні одповідьов на вопрос – Хто сумь!** Кождоденным звыком ся стала **бісіда по русиньскы**, де каждый з дітей представив свою русиньску културну активність або нам розповів о навчаню русиньского языка на його школі. Каждый ся ініціатівні залучовав до вшыткых активіт, які оціньовали бодамі ведучі табору – **М. Зимова, С. Лисінова і Ш. Зима**. Моніка Михалкова зо Свидника нам повіла, же ведно зо свойов бабков ся по старославянськы перед табором молила, абы ся выдарив табор і бив добрый час... Може і їх молитва помогла, бо днеська уж мож сконштатовати, же 2. русиньский табор ся выдарив о чім свідчить і речіня дітей - **РУСИНЬСКИЙ ТАБОР - найліпшый на цілім світі!**

С. Лисінова

▲ Табор русиньских дітей в любовняньскім сканзені.

О рік сьме ту зась, як на коню...

Літнє вакаційне сонечко нам в юловых днях зо зачатку небарз жычіло. Но преці было милосердне в днях од 27. юла до 2. августу 2008, коли ся в заряджіню ІВОНІС, с. р. о. (бывала Школа в природі) в Хмельовій зышла русиньска дітвора з Пряшівского края. Будова скоро ожила веселым рухом, озывала ся музыка, сміх і шысливий крик дітей до далека. Завдякы доброму часу діти шпортовали, змагали ся, співали, опальовали ся ці купали – просто една радість.

Але, што є главне, не забывали на свій материнський язык, котрым комуніковали по цілый час перебування в таборі. Найвече в першый вечір, коли ся одбивав співацький конкурз русиньских співанок. Діти мали перед собов великий приклад своей ведущой Маріянны Железной, котра як співачка є знама уж довше, повиграла многы русиньскы конкурзы в співі і выдала своє ЦД.

В далшы дні сьме з дітма навщівили водный світ у Свиднику, купалиско в Нижній Полянці і в Бардйовских Купелях. Не забыли сьме і на красы природы в Хмельовій і ей околиці.

У селі Єдлінка сьме собі попозерали народну памятку – деревяный храм, о котрім нам порозповідала Анна Гріцкова, жителька села. Были сьме і при Памятнику советской армады а главні хлопців заінтересовала і експозиція бойовой техніки з часів войны перед Воєньскым музеем у Свиднику.

Звірятка – то є дашто найінтересніше про дітей. А так нашій увазі не ушла ани ЗОО в Стропкові, де лабірскы діти мають адоптовану маленьку опічку, котрій помагають. Барз ся радовали, же ей могли видіти наживо.

Каждый день в таборі приносил дашто нове – рекреації, змаганя, бісіды. Не хыбила ани бісида з Іваном Бандурічом ст., котрый є членом Рады влады СР про народностны меншыны (за Русинів). Дітей заінтересовав своїм милым приступом і бісидов, интересным способом росповів дітям о вызнамных русиньских особностях.

Мали сьме щастя, же в днях нашого таборования, завітав до села циркус, на котрім сьме не могли хыбити. Были сьме в не-

далекім заряджіню повозити ся і на конях. Многы тот шпорт выкушали першыраз в животі.

А який бы то був табор в бардйовскім окресі, кебы сьме не навщівили історичный центр міста. Многы затаїли дых, кебы сьме ся позерали з вежы Базілікы св. Егідія на красну панораму Бардйова.

Добра налада не хыбила ани в послідній вечір при опіканю і розлучковій дискотеці, котру нам сприймив і милый персонал того заряджіня. Діти собі з табора однесли копу красных зажитків, але і дарунків ці діпломів, котры достали за вшелиякы активіты або за дисципліны в шпортовій олімпіаді.

Наш дітський табор РУТЕНІК, як сьме го сполочні назвали, скінчив. Каждый з нас нашов новых приятелів, здобыли сьме новы знаности ці способности, принесли зо собов домів красны зажиткы а істо сьме ся здохналили у своїм русиньскім материнськым языку. Также до скорого виджіня, діти і ІВОНІС, о рік сьме ту зась. Як на коню. А може і на коню, ведь заклады ух маме.

Мігр. Галина Юрічова

▲ Погляд на щастливых участников русиньского табора в Хмельовій.

ОЗНАМІНЯ

Ознамуєме вшыткым абсолвентам середніх школ, котры в сучасности все іщі вирішують о тім, де і што їти штудувати, же до 25. августу 2008 мають можность в другім колі вступных екзаменів ся пригосити на штудіум учительства русиньского языка і літературы в комбінації з англійськым языком і літературов на Факулті гуманітних і природных наук Пряшівской універзіты в Пряшові. Вшыткы інформації суть на вебсторінках: www.unipo.sk – під Факултов гуманітних і природных наук ПУ, або прямо на сторінці споминаной факулты www.fhprv.unipo.sk, респ. на штудійнім одділіню факулты у пані Інж. Я. Клещовой на тел. ч. 051/ 7570620. Далшы інформації мож роздобыти тыж на Інштуті русиньского языка і културы ПУ у пані ПгДр. А. Плішковой, ПгД., тел. ч. 0907 629 127.

-р-

DUMA Spievacke trio
Ked' sobi zaspivam

CD si môžete zakúpiť na:
0905 374 431
0915 961 803

Projekt podporili:

KOMFOS **Hi-REKLAMA** **CASSOVIA REALITAS** **Metamorfózy**
REKLAMNÁ AGENTURA realitná kancelária

ПОЗЫВАМЕ НА РУСИНСЬКЫ АКЦІЇ

КОШЫЦІ – Я Русин был, есьм і буду... – є назва пасма петічных співанок **Тріа Магуровых** з Гуменного, на котре вас сердечні позывать Містна організація РОС в Кошыцях дня **21. септембра 2008 о 16.00 год.** Концерт, де выступить і МСГ **ПАЙТАШІ** зо Снины, буде в салі Културно-сполоченьского центра **ЮЖАН**,

ХМЕЛЬОВА – Дні хліба – традична акція буде **20. і 21. септембра 2008** в Хмельовій. Одбуде ся в рамках проєкту РОС – **ОДКАЗ РУСИНСЬКИХ БУДИТЕЛІВ** (поз. Плаґат).

ГУМЕННЕ, СНИНА, МЕДЖІЛАБІРЦІ – прямо у тых містах, але і по селах тых окресів ся будуть од **24. до 28. септембра 2008** одбывати концерты в рамках проєкту РОС – **СПІВЫ МОГО РОДУ**. На концертах выступлять найліпшы дїтські і дорослы співаці з цілого нашого регіону, соло, дуо, тріо з оркестром на чолі з Мірославом Кереканічом.

ПРЯШІВ – **25. септембра 2008** (зраз о 12.00 год. перед будовов ТАД) одбуде ся в Пряшові (рештаврація на ул. Конштантіновій) історічна **стріча** бывших членів – співаків, танечників, музикантів і робітників професіонального колектіву **ПУЛС**.

МЕДЖІЛАБІРЦІ – Містна організація РОС в Меджілабірцях буде в місяці септембрі 2008 організовати акції в рамках проєкту **ПОГЛЯДЫ ДО ІСТОРИЇ ЛАБІРЩИНЫ**.

ПРЯШІВ – Містна організація РОС у Пряшові буде кінцьом септембра організовати **ДНІ РУСИНСЬКИХ ТРАДИЦІЙ** (членове і симпатізанти пряшівской МО РОС достануть позванкы з конкретным датумом і часом одбываня акції).

-ак-

СЕЛО ХМЕЛЬОВА
РУСИНСЬКА ОБРОДА НА СЛОВЕНЬСКУ
ВЫШНЬОШАРІШСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ЦЕНТР В БАРДІЙОВІ
ВАС ПОЗЫВАЮТЬ НА

ХМЕЛЬОВСЬКЫ ДНІ ХЛІБА

В рамках 9. фольклорных славности

20. і 21. септембра 2008

Програм:

20. септембра 2008 (субота)

Од 9. 30 год. – Дні хліба - (укажка приправи квасу, місіня тіста і печіння хліба – приправа, варіння і коштваня традиційних ідел)

21. септембра 2008 (неділя)

13. 30 год. – церковнословянська свята літургія в гракокатолицькым храмі з пожегнаньом хлібів, кройований поход селом ку КД

15. 00 год. - культурный програм в салі КД в Хмельовій.

В культурнім програмі выступлять:

- **ФК ТОПЛЯН** з Гіралтовець
- Людова музика братів **ЄНДРІХОВСКИХ** з Новой Любовні
- Фольклорна група з Польска
- Сельска співацька група **ГАЖЛИНЧАНКА** з Гажлини
- Домашні школери і дівочька співацька група **КРИНИЧЕНЬКА**
- Маріянна Железна з Хмельовой
- Зузана Якубова і Крістіна Фечанинова зо Снакова.

Програм модерує Маріянна Железна

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku za finančnej podpory MK SR. **Poverená funkciou šéfredaktorky:** Anna Kuzniaková, **redaktorka** Silvia Lysinová. **Grafická úprava:** Róbert Vico. **Adresa redakcie:** Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. Tel.: 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete i na www.rusyn.sk. **Predplatné na rok:** 200,- Sk, do európskych štátov: 350,- Sk, do mimoeurópskych štátov 30 \$, číslo účtu: 2660718084/1100. **Výroba:** ADIN, s. r. o., Prešov. **Registračné číslo:** MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciamе. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo v náklade 2000 kusov.

За тото число новинок zodповідать С. Лісінова. Языкова редакція Ш. Сухий.

Rusínska obroda-Info Rusín
Levočská 9
080 01 Prešov 1
„PbZ“
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 03 Prešov 3